

Instytut Pamięci Narodowej - Kraków

<https://krakow.ipn.gov.pl/pl4/1943-1944-niemiecki-odwet-na-p/193474,Trzykrotna-pacyfikacja-Nowego-Bystrego.html>
03.05.2024, 03:09

Trzykrotna pacyfikacja Nowego Bystrego

6 listopada 2023 r. dr Michał Wenklar, zastępca dyrektora Oddziału IPN w Krakowie oraz dr Dawid Golik, kierujący oddziałowym pionem poszukiwań i identyfikacji uczcili pamięć ofiar niemieckich pacyfikacji miejscowości Nowe Bystre na Podhalu.

Miejscowością, która niewątpliwie najsilniej ucierpiała na Podhalu wskutek kilkakrotnych najazdów, niemieckich mających na celu likwidację ludzi wspierających oddział partyzancki st. bosm. Wojciecha Bolesława Duszy „Szaroty”, było Nowe Bystre. Podkomendni „Szaroty” mogli wielokrotnie liczyć w tych stronach na wsparcie, a przysiółek Słodczyki bardzo często służył im jako bezpieczna kryjówka. Już po śmierci Duszy Niemcy aresztowali na terenie wsi bliskiego współpracownika partyzantów, byłego legionistę i weterana wojny polsko-bolszewickiej Alojzego Polaka (został zamordowany niespełna miesiąc później w Zakopanem).

Następny najazd okupantów miał już jednak na celu nie tylko aresztowania, ale przede wszystkim mordy na ludziach wspierających podziemie. Doszło do niego w ten sam dzień, kiedy pacyfikowane były Działisz, Miętustwo, Ciche i Ratułów. Nad ranem 23 października 1943 r. Niemcy (gestapowcy i żandarmi), dowodzeni – według relacji – przez szefa

zakopiańskiego gestapo SS-Sturmscharführera Richarda Arno Sehmischa, przybyli do Nowego Bystrego i aresztowali kolejno Stanisława Staszela, Jana Tylkę, Stanisława Skubisza i Andrzeja Zubka. W przesłuchaniach górali brał udział tłumacz z Komisariatu Policji Granicznej w Zakopanem Bruno Mazurkiewicz.

Po krótkim śledztwie Staszel i Tylka zostali zastrzeleni koło potoku Bystry, natomiast próbującego uciekać piętnastoletniego Zubka niemieckie kule dosięgły kilkadziesiąt metrów dalej.

Jako ostatni zatrzymany został tego dnia Jan Pitoń. On i Skubisz odprowadzeni zostali przez Niemców w stronę Gubałówki i rozstrzelani w miejscu określanym jako Maciuźnia (znajduje się tam teraz upamiętnienie tego wydarzenia).

Dwa tygodnie później, 6 listopada, okupanci po raz kolejny zjawili się w Nowym Bystrym. Ich celem byli tego dnia mieszkańcy Słodyczek. Z rąk żandarmów i gestapowców zginęły Bronisława Molek i Antonina Słodyczka (za to, że nie chciały wskazać miejsca, w którym ukrywali się poszukiwani przez Niemców mężczyźni), Jakub Słodyczka i Franciszek Słodyczka. Molek zabita została na podwórzu jednego z domów, pozostałą trójkę rozstrzelano w pobliżu polnej drogi (również w tym miejscu po latach postawiono przypominający o egzekucji pomnik).

Po raz ostatni Niemcy spacyfikowali Nowe Bystre 7 grudnia 1943 r. Jako przewodnik posłużył im zatrzymany w listopadzie i poddany brutalnemu śledztwu jeden z mieszkańców miejscowości - Jan Słodyczka. Tego dnia zatrzymaniom i rewizjom towarzyszył też rabunek mienia. Okupanci wyselekcjonowali ponadto grupę ośmiu osób, które rozstrzelali. Antoninę Słodyczkę, Agnieszkę Słodyczkę, Józefa Łowisza i Stanisława Gąsienicę „Grapnego” zabito seriami broni maszynowej na polu pod lasem. Ludwikę Słodyczkę, Władysława Słodyczkę, Stanisława Gąsienicę „Matusa” oraz Andrzeja Gąsienicę „Matusa” kilkaset metrów dalej.

Wszystkie siedemnaście ofiar pacyfikacji Nowego Bystrego spoczywa w pięciu zbiorowych mogiłach na miejscowym cmentarzu parafialnym.

SS-Sturmscharführer
Richard Arno Sehmisch,
od połowy 1943 r. szef
zakopiańskiego
Komisariatu Policji
Granicznej. Fot. ze

Bruno Mazurkiewicz,
tłumacz i
funkcjonariusz gestapo
z Zakopanego. Fot. ze

zbiorów IPN

zbiorów IPN